

WSTĘP

„Pisaniu wielu ksiąg nie ma końca, a nadmierne rozmyślanie męczy ciało”. Tak pisał Salomon w Księdze Kaznodziei Salomona 12,12. Każdy autor prezentujący czytelnikom kolejną książkę odczuwa potrzebę uzasadnienia opublikowania swojej pracy. Autor tej książki przedstawia swą pracę z nadzieją, że będzie ona użyteczna dla wszystkich czytelników – studentów seminariów i szkół biblijnych oraz tych, którzy pragną poznać historię Kościoła. Książka ta powstała jako jednotomowy podręcznik Kościoła. Dla studentów seminariów uzupełnieniem jej treści będą wykłady i prace zlecone przez wykładowcę; chrześcijanie z lokalnych kościołów mogą wykorzystać ją jako pomoc w poznawaniu historii Kościoła, zaś propozycje zadań zamieszczone na końcu każdego rozdziału mają na celu pobudzić do rozważania wydarzeń z przeszłości; jeszcze inni czytelnicy mogą zapragnąć przeczytać tę książkę, traktując ją jako wstęp do zgłębiania historii Kościoła.

Na historię składają się wydarzenia z przeszłości i ich interpretacja. Bardzo często same dane faktograficzne są pozbawione znaczenia, jeśli nie towarzyszy im odpowiednia interpretacja, ukazująca ich ważność. Każdy historyk pragnie zachować obiektywizm. Lecz każda interpretacja prowadzi do subiektywnych wniosków. W rezultacie każdą książkę poświęconą historii należy czytać ze świadomością indywidualnej perspektywy autora. Oczywiście jest na przykład, że pierwsze rozdziały tej książki nie zostały napisane z pozycji rzymskokatolickiej. Uważny czytelnik będzie w stanie zauważyć odmienne podejście także w innych miejscach.

Interpretacja faktów jest niezbędna dla zrozumienia historii, pomimo niebezpieczeństwa nieuświadomienia sobie indywidualnej perspektywy autora. Pewnym zabezpieczeniem może być sięgnięcie po dokumenty źródłowe. Każdy sumienny student historii powinien czytać teksty źródłowe, zamiast

polegać na wtórnym opracowaniu, jakim jest na przykład tekst tej książki. Z tego też powodu autor zamieścił odnośniki do oryginalnych dokumentów, które ukazały się w kilku zbiorach w języku angielskim. Szczególnie dla studentów seminariów korzystne będzie zakupienie jednego z najczęściej cytowanych zbiorów i samodzielne zapoznanie się z oryginalnymi dokumentami oraz ich interpretacją. Według autora do tego celu najbardziej przydatny będzie zbiór opracowany wspólnie przez Raya C. Petry'ego i Clyde'a L. Manschrecka.

Wśród najczęściej cytowanych zbiorów materiałów źródłowych w języku angielskim znajdują się:

- ANF *The Ante-Nicene Fathers*, pod redakcją Alexandra Robertsa Jamesa Donaldsona (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1978-1979), 10 tomów.
- Barry *Readings in Church History*, pod redakcją Colmana J. Barry'ego (Westminster, Maryland: The Newman Press, 1960-1965), 3 tomy.
- Bettenson *Documents of Christian Classics*, pod redakcją Henry'ego Bettensona (New York: Oxford University Press, 1947).
- LCC *Library of Christian Classics*, pod redakcją Johna Bailiego, Johna T. McNeilla oraz Henry'ego P. Van Dusen (Philadelphia: The Westminster Press, 1953-1960), 26 tomów.
- Manschreck *A History of Christianity: Readings in the History of the Church*, tom 2; *The Church from the Reformation to the Present*, pod redakcją Clyde'a L. Manschrecka (Grand Rapids: Baker Book House, 1981).
- NPNF *Nicene and Post-Nicene Fathers*. Pierwsza seria pod redakcją Philipa Schaffa, 14 tomów; druga seria pod redakcją Philipa Schaffa i Henry'ego Wace'a, 14 tomów (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1978-1879).
- Petry *A History of Christianity: Readings in the History of the Church*, tom 1; *The Early and Medieval Church*, pod redakcją Raya C. Petry'ego (Grand Rapids: Baker Book House, 1981).
- Schaff *Creeds of Christendom*, opracowanie Philipa Schaffa (Grand Rapids: Baker Book House, 1977), 3 tomy.

Choć na stronie tytułowej książki widnieje jedynie nazwisko autora, swój wkład w jej powstanie wniosło wiele osób: wykładowcy, współpracownicy, studenci i przyjaciele. Nie sposób jest wymienić wszystkich, którzy odegrali

ważną rolę w tworzeniu tej książki. Na szczególną uwagę zasługują jednak trzy osoby, które przeczytały tekst w całości i podzieliły się z autorem wieloma cennymi uwagami: Michael W. Hines z Intermountain Bible College, James B. Hunter z Ozark Christian College oraz William J. Richardson z Emmanuel School of Religion. Tymi, którzy przeczytali wybrane fragmenty książki i opatrzyli je użytecznymi komentarzami, są: Roger Chambers z Central Florida Bible College, Lynn Hieronymus z Lincoln Christian College, F. Sherwood Smith z Cincinnati Bible College oraz Henry E. Webb z Milligan College.

Szczególne podziękowania należą się sekretarkom, które przepisywały test: Mary Cannon, Barbarze Smith oraz Kathy Smith. Tylko ci, którzy kilkakrotnie przepisywali tekst książki po wprowadzeniu kolejnych zmian, są w stanie docenić, jak bardzo pracowite jest to zajęcie.

James B. North